

Az erdőművelés főbb irányjai az elmúlt tíz évben

DR. SALI EMIL

A hazánk felszabadulását követő első évtized — a népgazdaság többi ágához hasonlóan — az erdőgazdálkodásban is a szervezet politikai és gazdasági megerősítésével, a kapacitások felmérésével, a követendő út keresésével, a fegyelem megszilárdításával telt el. Kezdetben nem tudtuk még, mekkora erdőterületen, mekkora feladatok hárulnak az erdőgazdálkodást folytató szervekre, az éves tervekben megszabott feladatok ennélfogva erős hullámzást mutattak, s a szervezet — a minőségi követelmények különösebb érvényesítése nélkül — elsősorban a tervek mennyiségi előírásainak teljesítéséért küzdött.

Az erdőgazdaságok 1953. végén, 1954 elején jutottak abba a helyzetbe, hogy részükre a mennyiségi feladatokon túlmenően a minőségi teendők megszabhatók legyenek, és ezek végrehajtását megkövetelhessek.

A célokat elviekben a Minisztertanács szabta meg néhány hónappal az Országos Erdészeti Főigazgatóság létrehozása előtt az erdőgazdasági termelés fejlesztéséhez szükséges intézkedésekről hozott határozatában.

A magtermelésben, maggazdálkodásban a munka javulása ellenére sem tudtuk a kellő biztonságot elérni. A maggazdálkodási utasítás ugyan számba vette a különböző fafajok magvából évente szükséges mennyiséget, az *ötvenes években kijelölték a magtermelésre szánt faállományokat*, a magtermelés időszakossága azonban — különösen a tölgyesekben és a bükkösökben — többször okozott nehézséget. A magnak a magtermelésre kijelölt faállományokról való összegyűjtése sem érte el a kívánt mértéket a bő magtermés éveiben sem. Fenyőmagban voltak feleslegek, de hiányt mutató éveink is. Külön említést érdemelnek azonban azok az eredmények, amelyeket a *fenyőmagtermelő plantázások létesítésében*, ezek magtermésének állandó növekedésében, a termelt mag jó minőségében kutatóink elérték.

Erdősítés és fásítás első kivitele országosan
(alátételepítés nélkül)

Megnevezés	1953	1958	1963	1954—63 összesen
	h e k t á r			
Állami erdők				
Erdőfelújítás	13 455	9 518	9 580	103 772
Új erdőtelepítés	12 931	5 116	4 658	62 765
Nem állami erdők	1 311	8 011	4 334	42 394
Fásítás	16 696	17 612	11 623	152 261
Ebből: erdő	6 291	5 301	6 300	67 706
erdősáv	4 787	1 779	2 047	20 452
Összesen	44 393	40 257	30 195	361 192

A maggazdálkodás nehézségei visszatükrözödtek a csemetetermelésben is. Ezen a téren a gondokat még növelte, hogy az erdőnkívüli fásítás csemeteszükséglete a kellő időben — a feladat természeténél fogva — biztonsággal nem volt felmérhető. Mindennek ellenére jelentős eredményeket értünk el mind mennyiségben, mind minőségben, nem utolsósorban a hazai kutatási eredmények széleskörű elterjesztése révén. Ily módon ma már nagyüzemű módszerekkel termelik meg erdőgazdaságaink a *szürkenyár magcsemetemennyiségét*, a hazai és a

külföldi kutatási eredmények alapján jók az eredményeink a *nemesnyárok ültetési anyagának megtermelésében* is. Az Országos Erdészeti Főigazgatóság 1955-ben átfogó utasításban szabályozta a csemetetermeléssel kapcsolatos feladatokat. Minthogy azonban ez az utasítás sem szabályozhat minden kérdést, illetve csak olyan mértékig, ameddig a téma tisztázódott az utasítás kiadásáig, dolgozóink továbbra is szívesen foglalkoztak a csemetetermelés nyitott kérdéseinek megoldásával. Így számos cserjefaj, néhány fafaj csemetéjének a nevelési módszereiben jelentősen előbbre jutottunk. Kialakult a csemetetermelés tervszerűségének egyik biztosítékául a csemetekerti üzemtervek készítésének módja is. Jelentős eredmények születtek a *csemetekerti munkák gépesítésében*, kezdve az ültetés-től a kiemelésig.

Nyár-erdőtelepítés és -fásítás országosan

Megnevezés	1958	1959	1960	1961	1962	1963	1958—63
	h e k t á r						
Állami erdőgazdaságok ..	735	2 186	2 538	2 134	1700	1503	10 796
Vízügyi Igazgatóságok ..	751	2 881	2 207	3 355	1647	1780	12 621
Állami gazdaságok	554	2 005	1 979	2 088	1912	2120	10 658
Egyéb állami szervek (KPM)	322	492	326	395	440	457	2 411
Termelőszövetkezetek, tanácsok	3085	4 665	3 356	2 563	2423	3068	19 160
Összesen	5447	12 229	10 406	10 535	8122	8928	55 667

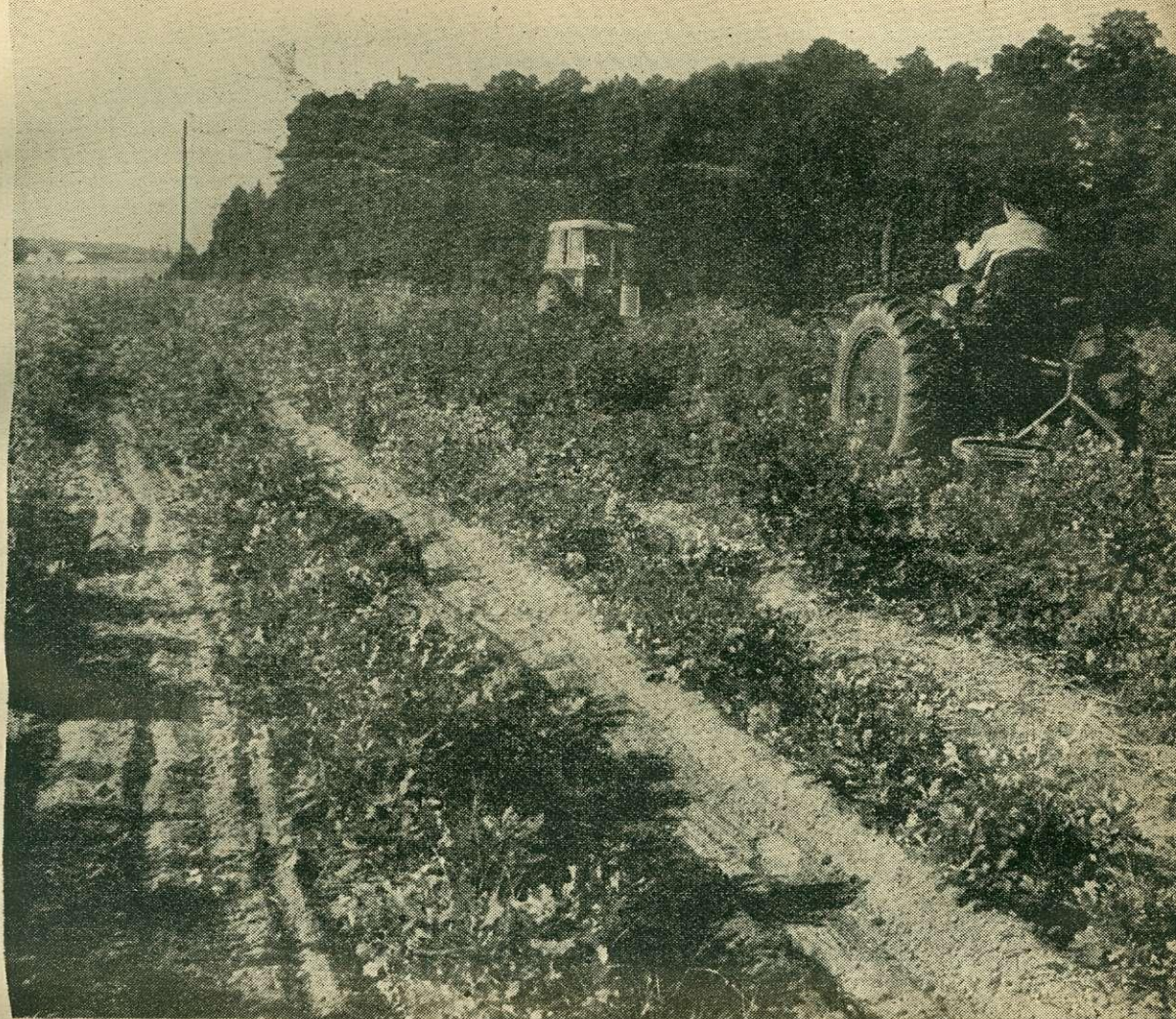
Az állami erdőgazdaságok erdősítéseinek eredményessége (alátelepítés nélkül)

Év	Első kivitel	Összes erdősítés	Eredményesség (összes/első)
	h e k t á r		
1950	23 495	33 921	1,44
1951	28 628	43 803	1,53
1952	29 636	46 038	1,55
1953	26 386	44 111	1,67
1954	21 327	35 206	1,65
1955	19 078	31 744	1,66
1956	13 150	22 056	1,68
1957	17 478	49 758	2,85
1958	14 634	32 280	2,21
1959	16 558	30 384	1,84
1960	18 248	34 188	1,87
1961	16 925	30 440	1,80
1962	15 001	26 783	1,79
1963	14 238	31 909	2,24

Az erdőfelújításban, az erdőtelepítésben és a fásításban a mennyiségi tervek teljesítésére és a minőség javítására jelentős erőfeszítéseket tettünk. Felmértük az első ötéves terv mesterséges erdőfelújításaiban és erdőtelepítéseiben, később a fásításokban elért eredményeket, s számba vettük az elkövetett hibákat. Előrehaladásunk azonban az erdőművelésnek ezeken a területein — különösen kezdetben — nem volt egyenletes. Hajlamosak voltunk arra, hogy kiragadjunk egy-egy problémát és ennek megoldására mozgósítsuk erőinket. Ma már nyilvánvaló,

hogy mindez természetszerűen adódott így, mert idő kellett ahhoz, hogy a problémákat teljes összefüggésükben vizsgálhassuk. Gondolhatunk itt természetes felújításokra, a nyártelepítésekre, vagy akár a rontott erdők átalakítására. Az eleinte inkább elméleti jellegű *erdő- és termőhelytipológiai kutatások* mintegy tíz évvel ezelőtt kezdődtek. Több évre volt szükség ahhoz, hogy kialakulhasson a tipológiának az a mélysége, amely az erdőgazdálkodás mindennapi gyakorlatához szükséges és a termőhely-, illetve erdőtípus megállapításán túlmenően technológiát is ad a fafaj megválasztására, a talajelőkészítésre, az erdősítés végrehajtására, sőt az erdősítések eredményességében elérendő követelményekre. Az utóbbi három-négy évben ilyen irányban végzett munka sok hazai és külföldi kutató és gyakorlati erdőművelő munkája eredményének az összegezésére irányult. A *Magyarország Erdőgazdasági Tájainak Erdőfelújítási, Erdőtelepítési Irányelvei és Eljárásai* című többkötetes mű mindezeknek az eredményeknek a foglatatát adja. Megítélésünk szerint ez a munka — többek között — abban is élenjáró, hogy a korábban egymástól elkülönítetten tárgyalt témákat

egységbe foglalva tárgyalja s a megoldásra — a rontott erdők átalakításától a gyorsan növő fafajok elterjesztéséig — így ad választ.

Igen fontos teendők ennek a nagy munkának a mielőbbi maradéktalan hasznosítása. Megtörtént az irányelvek alapján a csemetetermelés számainak kimunkálása, s ugyanezt — a csemetetermelés már megismert számai alapján — vissza kell vetítenünk a maggazdálkodásra. Hasonló teendők jelentkeznek az irányelvek alapján az erdőnevelésben is. Igen jelentősek az erdőnevelésben elért gyakorlati eredményeink. Nyugodtan mondhatjuk, hogy az utóbbi tíz évben az e téren mutatkozó elmaradásokat általában felszámoltuk. Mind a tisztítás, mind a gyérités alá kerülő faállományokban modern elvek szerint, általában jó minőségben elvégeztük az esedékes nevelővágásokat. *A V-fás nevelővágás beváltja a hozzá fűzött reményeket.* A jövőben azonban a V-fákat a jó és a közepes fatermési osztályba tartozó faállományokban célszerű megjelölnünk. A pozitív beavatkozások faállományainknak használtak és következetes, jó nevelővágásokkal állományaink értékét tovább növelhetjük. A kutatómunkát a nálunk kellően

nem ismert területekre, a fenyvesek és a nemesnyárák nevelővágásaira szükséges az eddigénél jobban összpontosítanunk.

Az erdőművelés körében említjük meg, hogy *erdővédelmi szolgálatunk* az utóbbi tíz évben alakult ki. Kezdetben az erdőgazdaságok, majd az ERTI szervezetében dolgoztak az erdővédelmi állomások. A kezdeti évek kármegállapító tevékenységén túlhaladva erdővédelmi szolgálatunk ma már előre tudja jelezni a lényegesebb károsítók fellépését s egyes károsítókra kialakította az aktív védekezés hatékony módszereit is.

Az erdőművelésnek mindig, az utóbbi esztendőkből is fontos kérdése volt a fafajpolitika. Az ötvenes évek elején megkezdett — ma már túlzottnak ítéhető — fenyvesítésen kívül a nyárasítás foglalkoztatta valóban komolyan szakembereinket. A fenyvesítés mértékének megállapításában azonban tíz évvel ezelőtt már érvényesült a higgadt szakmai megfontoltság, s azóta a helyes úton járunk. A nyárasításban mindeddig számottevő hibát nem követtünk el. Az erdészeti szakmai ismeretek a népgazdasági érdekeket szolgálják ezen a téren is: ahol a termőhely a fafaj megválasztására több választási lehetőséget ad, az ipar fejlődése során várható igény dönti el, melyiket válasszuk.

Alapvetően tehát az erdőgazdasági termelés fejlesztéséhez szükséges intézkedésekről hozott minisztertanácsi határozat, majd az erdőkről és a vadgazdálkodásról 1961-ben megalkotott új törvény főfeladatul szabja meg a több, jobb és olcsóbb fa megtermelését. Több és jobb fát az erdőművelés adhat, a költségeket már az erdőművelés és a fahasználat együtt állja. Az erdőművelésben kialakított helyes irány követése esetén mindhárom feltételt kielégíthetjük a jövőben is.

Az új erdőtörvény

D R. V Á G Ó Ö D Ö N

Az Országos Erdészeti Főigazgatóság fennállásának első néhány esztendeje alatt bebizonyosodott, hogy a szocialista erdőgazdálkodás továbbfejlesztését erősen hátráltatja a régi, — még a Horthy-korszakból ránk maradt — erdőtörvény. A főigazgatóság vezetője 1959 végén az MSzMP Központi Bizottságához fordult és annak véleményét kérte ki az új, szocialista erdőtörvény elkészítésének kérdésében. A párt időszerűnek tartotta a feladat megoldását és így 1960-ban megkezdődött a törvény-előkészítő munka. Először a tematikát, az új törvény politikai és gazdasági alapelveit kellett elkészíteni. A tematikának, de később magának a törvény szövegének elkészítése is az Országos Erdészeti Főigazgatóság, valamint a tárggyal érintett minisztériumok és főhatóságok kollektív munkája volt. Az előkészítést végző bizottságokban a Főigazgatóság dolgozóin kívül a társmisztériumok és főhatóságok képviselői is részt vettek.

Az 1961-es év a törvény-szöveg megalkotásának nehéz és felelősségteljes munkájával telt el. A főigazgatóság vezetőjének előterjesztésére a kormány az év novemberében megtárgyalta és elfogadta a törvénytervezetet. Ezt követően *1961. december 16-a volt az a nap, amikor az Országgyűlés rövid vita után a tervezetet törvényerőre emelte és megalkotta az erdőkről és a vadgazdálkodásról szóló 1961. évi VII. törvényt.*

Mi az új törvény jelentősége, miért jelent az mérföldkövet a magyar erdőgazdálkodás és vadgazdálkodás történetében? Erre úgy tudunk választ adni, ha az új törvényt összehasonlítjuk az 1935-ben kiadott régi erdőtörvénnyel.